СТАНОВИЩЕ

От проф. Виолета Боянова,

Департамент „Здравеопазване и социална работа” на НБУ

на дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 7.4. „Обществено здраве“ на тема:

Диагностичен тест за изследване на фонология при деца в предучилищна възраст“

Докторант: **Цветомира Стефанова Брайнова**

Научен ръководител: **доц. д-р Миглена Симонска –Цацова**

Представеният за становище дисертационен труд е разположен върху обем от 189 страници с обособени увод, три глави -теоретична , изследователска, анализ на собствени проучвания, обобщение, изводи, приноси, библиография и приложения. Библиографията съдържа 162 заглавия, от които 31 на кирилица и 130 на латиница. Дисертацията е онагледена с 76 таблици и 36 графики. Така построена разработката отговаря на формалните изисквания за научно – образователна степен „доктор”.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение :

Представената дисертационна работа е с несъмнено актуално значение. От една страна това е недостатъчно проучен проблем в теоретичен аспект- каква е динамиката на овладяване на звуковете на речта във възрастов аспект и има ли полов диморфизъм в този процес.

От друга страна работата има и ценен практически елемент, който ще бъде полезен в практическата работата на терапевтите-логопеди. Вече ще имат модел и система от стандарти за овладяване на артикулацията в различните възрастови групи.

Обоснованост на целите и задачите в дисертационния труд.

Теоретичната рамка на проблема е всеобхватна и разглежда подробно двата основни проблема – фонологично и фонетично и се аргументира за своето проучване чрез разглеждането на твърде много и съвременни теории за

характера на тази дихотомия. Дисертантката е анализирала богат набор от литературни данни по проблема, което е видно и от обширната библиография.

Поставените цели и задачи съответстват на основната идея на проучването. Впечатляващо е двукратно изследване на контролна група деца след 25 дневен период от основното проучване с оглед на стабилизиране на доказателствения материал. Това прави получените данни още по- интересни и с голяма практическа приложимост.

Съответствие между избраната методология и методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Избраната методика е напълно адекватна на поставените цели. Тук трябва да отбележим авторския характер на задачите ,чрез които докторантката изследва артикулаторната експресия. Трите теста съдържат достатъчно лингвистични задачи / тест1-назоваване на думи, тест 2 –повторна реч, тест 3- генерирана реч/ чрез които да се направи оценка на артикулаторните възможности на децата. Изследвани са 382 деца в предучилищна възраст , от които 176 момчета и 206 – момичета. Изследвани са възрастови групи от 3-4, 4-5 ,5-6 и 6-7 години.

Броят на изследваните лица е напълно достатъчен за този тип проучвания..

Статистическата обработка на огромния по обем изследователски материал е направена коректно, подробно и много задълбочено. Анализът на резултатите е направен професионално , много подробно, онагледен с достатъчно подробни и информативни таблици и диаграми. Тук ми се ще да има малко повече дискусия – не само да се отбелязва една или друга разлика, а защо се получава , какви могат да са различните варианти и т.н. Освен това овладяването на речевите звукове не е само фонологичен процес, в него има много моторика. Нарушения на оралния праксис се отразяват на правилното произношение на звука и това не е фонологичен феномен. Ето защо темата на тази дисертационна разработка би било по-добре да бъде със следната формулировка „Диагностичен тест за изследване на артикулацията при деца в прадучилищна вазраст“.

Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Представената дисертационна разработка има несъмнени научни и научно-приложни приноси. За първи път у нас е проведено изследване със авторски набор от диагностични тестове, лесно приложими в процеса на оценка и диагностика. Създадена е автоматична , електронна таблица за изчисляване на грешките в

звукопроизношението и това улеснява както анализа при оценката, така и възможността за адекватна терапевтична работа. Много добро впечатление прави и факта ,че целия стимулен материал е съобразен с фонетичните особености на българския език.

Получените данни могат да намерят приложение при разработването на иновативни подходи в областта на профилактика на тези широко разпространени сред детското население нарушения.

Преценка на публикациите по дисертационния труд

Дисертантката има 4 публикации във връзка с темата на представения труд в съавторство с научния й ръководител. Освен това има 6 сертификата за участие в научни конференции . В тях се разглеждат както някои аспекти от резултатите на проучването, така и проблемът фонологична развитие в детска възраст в изследователски и практико-приложен план.

Разработваната тема илюстрира възможностите за продължаване и бъдещи по-задълбочени проучвания в това направление.

Познавам Цветомира Брайнова лично, като неин преподавател в магистърската програма по логопедия на НБУ. След дипломирането си тя веднага разработи собствен логопедичен кабинет ,в който се реализира много успешно. Целеустремена и много активна тя се насочи към по-нататъшно реализиране на уменията и познанията в областта на логопедията чрез разработка на тъкмо тази дисертационна работа.

Заключение:

Представената дисертационна работа разглежда изключително актуален логопедичен проблем. Теоретичната рамка е построена професионално, анализът на получените резултати е коректен и приносите са с научно и научно практическо приложение.

Всичко това ми дава основание убедено да предложа на уважаемата комисия да присъди научна -образователната степен „доктор” на Цветомира Стефанова Брайнова.

04.04.2023 проф. Виолета Боянова

REVIEW

By Prof. Violeta Boyanova, MD, PhD,

Department of Healthcare and Social Work, New Bulgarian University

Of dissertation for awarding of educational and scientific degree "Doctor of Philosophy" in a professional direction 7.4. "Public Health" namely:

“Diagnostic battery for phonological testing in pre- school age children”

PhD Candidate: Tsvetomira Stefanova Braynova

Scientific mentor: **Assoc. Prof.Miglena Simonska- Tsatsova, PhD**

The presented work consists of 189 pages, including introduction, theoretical chapter, analysis of own research, summary, conclusions, contributions, bibliography and appendices. The bibliography contains 162 titles, of which 31 are in Cyrillic and 130 are in Latin. The dissertation is illustrated with 76 tables and 36 graphs. The dissertation work meets the formal requirements for the award of the scientific and educational degree “Doctor of Philosophy”.

Significance of the researched problem in scientific and practical terms:

The presented dissertation work is undoubtedly of significant importance. On the one hand, this is an insufficiently studied problem in a theoretical aspect - what are the dynamics of mastering the sounds of speech in an age aspect and is there gender dimorphism in this process.

On the other hand, there is a valuable practical element present, that will be useful in the practice of the Speech and Language Therapists- they will have an instrument for assessment of articulation of various age groups.

Justification of the objectives and aims of the dissertation work:

The theoretical framework is comprehensive and examines in detail the two main problems – in phonological and phonetic aspect, and sets the base of the study by presenting the existing main contemporary theories about the nature of this dichotomy. Considering the ample bibliography,the candidate has analyzed a vast array of literature on the problem.

The aims and objectives of the work correspond to the main research idea. What is impressive is the double test of the control group after a 25- days period in order to confirm/ reject the first set of results, which validates the results and confirms their practical applicability.

Correspondence between the research methodology goals and objectives of the dissertation work

The chosen methodology is fully appropriate to the goals and objectives of the work.One think to be noted is the authorship of the selected tasks in the instruments used. The three tests contain enough linguistic tasks (Test 1 - word production; Test 2 – repetition; Test 3 generating speech) forming the assessment of the articulation skills of the tested children. (N= 382 in pre- school age, N (boys)= 176; N(girls)= 206). Four age groups are tested, namely 3-4; 4-5; 5-6; 6-7 years of age. The number of participants in the study is adequate.

The statistical processing of the huge volume of research data was done correctly, in detail and very thoroughly. The analysis of the results is done professionally, in great detail, illustrated with sufficiently detailed and informative tables and diagrams.

Here I would like to provoke a discussion: we should not be noting the differences only, but also the reasons for it, what possibilities and options are there etc. In addition, mastering speech sounds is not just a phonological process, there is a lot of motor skills involved. Disorders of oral praxis affect the correct pronunciation of the sound and this is not a phonological phenomenon. That is why a more precise

formulation of this work's focus would be "Diagnostic battery for testing of articulation of pre- school age children" .

Scientific and practical contributions of the dissertation

The presented work has scientific and practical contributions. For the first time in our country, a study was conducted with an author's set of diagnostic tests, easily applicable in the process of assessment and diagnosis. An automatic, electronic spreadsheet for the calculation of phonetic errors has been created, and this facilitates both analysis in assessment and the possibility of adequate therapeutic work. The stimulus material is adapted to the phonetic features of the Bulgarian language that is, per se, very impressive.

The obtained data can be used in the development of innovative approaches in the field of prevention of these widespread disorders among children.

Assessment of dissertation publication

The candidate has 4 publications related to the topic of the presented work in co-authorship with her scientific mentor. In addition, there are 6 certificates for participation in scientific conferences. Some aspects of the results of the study are considered, as well as the problem of phonological development in childhood in a research and practical context.

The developed topic illustrates the possibilities for continuation and future more in-depth studies in this direction.

I know Tsvetomira Braynova personally, as I was her professor in the Master's program in speech therapy at the NBU. After graduating, she immediately started her own SLT clinic, in which she was very successful. Focused and very active, she focused on further realization of her skills and knowledge in the field of speech therapy by developing this dissertation work.

Conclusion:

The presented dissertation work examines an important problem in the field of speech and language therapy and rehabilitation. The theoretical framework is built professionally, the analysis of the obtained results is correct and the contributions are of scientific and practical imortance.

Hereby, I would like to confidently propose to the esteemed committee to award the scientific and educational degree "Doctor of Phylosophy" to Tsvetomira Stefanova Braynova.

04.04.2023 Prof. Violeta Boyanova